

юзага келиши билан характерланади. Маънавиятсиз адолатли, юксалиш имкониятига эга бўлган жамият бўлмаганидек, жамиятсиз маънавиятнинг ҳам бўлиши мумкин эмас. Шундан келиб чиқиб айтиш мумкинки, ватанпарварлик ҳиссиёти ҳар бир шахснинг ўз миллий-тарихий, маданий меросига қанчалик содиқлигини қарор топтириш билан чамбарчас боғлиқ десак тўғри бўлади.

Шу нуктаи назардан, маънавият барча замонларда инсон камолоти, миллатнинг ўзлигини сақлаши, мустақамлашига ва жамиятнинг соғлом тараққиётига хизмат қилиб келганлигини кўрсатади. Ҳозирги глобаллашув шароитида аҳолининг кенг қатламларида, айниқса ёшларда миллий ғояга содиқлик, ватанпарварлик туйғуларини, юксак маънавий-ахлоқий қарашларни тарбиялашнинг, уларда мафкуравий-маънавий иммунитетни шакллантиришнинг долзарблиги янада ошмоқда. “Тарбия икки негизга -

Адабиётлар

1. Мирзиёев Ш.М. Ўқитувчи ва мураббийлар – Янги Ўзбекистонни барпо этишда катта куч, таянч ва суянчимиздир/Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ўқитувчи ва мураббийлар кунига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. //Янги Ўзбекистон. 2020. - 1 окт.
2. Каримов И.А. Ўзбекистон: миллий истиклол, иқтисод, сиёсат, мафкура./ И.А. Каримов - Т.: “Ўзбекистон”. 1996. Т. 1.
3. Темур тузуклари. / Форсчадан Соғуний А. ва Кароматов Ҳ. тарж.: Аҳмедов Б. таҳрири остида. - Т.: 1991. 144- б.
4. Аҳмедов Б. Амир Темур. – Т.: “Ўзбекистон”. 1995. 636- б.
5. Давлат қурилиши ва бошқаруви. / Муаллифлар жамоаси. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академияси. - Т.: 2007. 576- б.
6. Содиқов Ҳ. Амир Темур салтанатида хавфсизлик хизмати: (тарихийбадиалар) / масъул муҳаррир Абдуазизова Н. -Т.: 2010. 3 қисми. - 436 б.
7. Тўлаганов А. Амир Темур ва Темурийлар салтанатида давлат бошқаруви ҳамда дипломатик муносабатларнинг ривожланиши: монография. - Т.: 2006. - 208 б.
8. Темурова М. // “Бошланғич таълим”. № 9- 12-сонлар. 1995 й.

Ушбу мақолада Амир Темур ҳукмронлиги даврида хавфсизликни таъминлашнинг ўзига хос жиҳатлари, фаолият билан шуғулланган тузилмалар ва мансабдор шахслар, бу борада эътибор қаратилган аҳамиятли масалалар ва устувор мезонлар хусусида мулоҳазалар илгари сурилган.

РЕЗЮМЕ

РЕЗЮМЕ

В данной статье рассмотрены особенности обеспечения безопасности в период правления Амира Темура, освещается роль подразделений и должностных лиц, занимающиеся этой деятельностью, раскрыты значимые вопросы и приоритетные критерии, которым уделялось внимание в этой сфере.

SUMMARY

This article examines the features of ensuring security during the reign of Amir Temur, highlights the role of units and officials engaged in this activity, reveals significant issues and priority criteria that were given attention in this area.

BOSHLANG'ICH SINFLARDA ONA TILI DARSLIGINING YARATILISHI VA O'QITILISHNING ILK BOSQICHLARI XUSUSIDA

I.Ermatov – dotsent

R.Turdieva – o'qituvchi

Gulistan davlat universiteti

Tayanch so'zlar: darslik, dars, alifbe, savod, ona tili, yozuv, ta'lim, tarbiya.

Ключевые слова: учебник, урок, алфавит, грамотность, родной язык, письмо, образование, воспитание.

Key words: textbook, lesson, alphabet, literacy, native language, writing, education, upbringing.

XIX asrning 50-yillaridan boshlab ma'naviy uyg'onish sari yuz tutgan turkiy xalqlar millatning kelajagi, taraqqiyot omili bo'lgan ta'lim-tarbiya, savod chiqarish masalasiga jiddiy e'tibor bera boshladilar. Matbuotning yuzaga kelishi, nashr ishlarining yo'lga qo'yilishi natijasida maktab va maorifga e'tibor kuchaya bordi. Ma'rifatparvarlarning dunyoviy ilmu fan va madaniyat sari intilishlari savod chiqarishni ilmiy asosda o'rganish dolzarb masala ekanligi kun tartibiga kiritila bordi.

Rus-tuzem maktablari (rus. tuzemets – mahalliy aholi) – Turkistonda oktyabr to'ntarishiga qadar mahalliy aholi bolalari uchun ochilgan boshlang'ich rus maktablari edi. Uni ochishdan asosiy maqsad o'lkani ruslashtirish bo'lgan. Turkiston general-gubernatori K.P.fon Kaufman “musulmon va rus maktablarining ajralib turishi”ni iqtisodiy va siyosiy jihatdan zararli deb hisobladi. Bu g'oyani Kaufmanning izdoshi general-leytenant N.O.Rozenbax davom ettirib, ibtidoiy turdagi yangi maktablar – rus tuzem maktablari tarmog'ini yaratish loyhasini ishlab chiqdi. Birinchi rus-tuzem maktablari 1884 yil 19 dekabrda Toshkentda ochilgan, unda 41 bola o'qigan. 1891 yil Xivada, 1894 yil Buxoroda ochilgan.

Ularning soni XIX asr oxirida 100 dan oshgan. Rus-tuzem maktablari ta'lim muddati 4 yil bo'lgan. Rus-tuzem maktablari ruscha va mahalliy sinflarga bo'lingan. Rus tili, o'qish, yozish, hisob, boshlang'ich o'zbek tili, arab tili va islom dini asoslari o'qitilgan. Rus tili, o'qish, yozish, hisob, geometriya, tarix darslarini rus o'qituvchisi, o'zbek tili, arab tili va islom dini asoslari o'zbek muallimi o'qitgan.

Saidrasul Saidazizovning “Ustodi avval” (1902), Aliasqar Kalininning “Muallimi soniy” (1903), S.M.Gramentskiyning 3 qismdan iborat o'qish kitoblari rus-tuzem maktablari o'quvchilarining asosiy darsliklari bo'lgan. Ayrim rus-tuzem maktablari haqida kattalar uchun (rus grammatikasi asosini o'rgatish maqsadida) kechki maktablar, ko'chmanchi aholi uchun esa internatlar tashkil etilgan. Keiynchalik 2 yillik va ayollar uchun ham rus-tuzem maktablari ochilgan. Rus-tuzem maktablari mahalliy aholisining bir qismiga o'sha davr uchun ilg'or bo'lgan madaniyat yutuqlaridan bahramand bo'lish imkonini yaratgan [8:395].

Jadidchilik (arab. jadid – yangi) – XIX asr oxiri XX asr boshida Turkiston, Kavkaz, Qrim, Tatariston hayotida muhim ahamiyat kasb etgan ijtimoiy – siyosiy, marifiy

harakat edi.

Jadidchilik – XIX asrning ikkinchi yarmi XX asrning boshlarida turkiy xalqlar orasida yuzaga kelgan marifat uchun kurashgan, o'qish-o'qitish ishlarini isloh qilishga, diniy maktablarning dasturiga ayrim dunyoviy fanlarni kiritishga, shuningdek, yangilikni targ'ib qilishga intilgan siyosiy oqim edi.

Jadidchilik dastlab XIX asrning 80-yillarida Qrimda Ismoilbek Gasprinskiy rahbarligida qrim tatarlari o'rtasida vujudga keldi. Jadidchilik harakati nomoyandalari ko'pincha o'zlarini taraqqiyparvarlar, keyinchalik jadidlar deb atashgan [7: 519-522].

Turkistonlik jadidlar ona vatanlarini mustaqil, ozod holda ko'rishni o'zlarining bosh maqsadlari deb bildilar. Milliy-ozodlik kurashida qurol kuchi bilan muvaffaqiyat qozonib bo'lmasdi. Turkiston jadidlari bunday sharoitda ozodlikni ko'lga kiritish olmasliklarini ibtidoiy qurollar bilan Rossiyadek zo'ravon va makkor saltanat changalidan qutilishlari mumkin emasligini yaxshi tushunganlar. Shu bois ular milliy istibdodga qarshi kurashish lozimligini anglab etdilar. Natijada jadidlarning xalqqa hamma narsadan oldin ma'rifat berish lozim, degan g'oyasi yuzaga keldi. Shundagina xalq o'z ahvoriga razm solishi, qulligini anglashi, milliy ongi uyg'onishi mumkin edi. Ana shundan keyin izchillik bilan milliy-ozodlik sari kurash olib borsalar bo'lardi.

Jadidlarning tarbiya, odob-ahloq haqidagi fikrlari, asosan qadimdan islom olamida qaror topgan qarashlar negizida shakllangan. Jadidlar ajdodlardan bolalar, umuman inson tarbiyasida musulmonlarga xos diyonatli, saxovatli, xushxloq, xushmuomala bo'lish singari muhim xislatlarni qabul qildilar. Ayni zamonada ularning pedagogik qarashlarida yangi bir tushuncha paydo bo'ldi. Bu tarbiya, muhit, zamon, sharoitning o'rni to'g'risidagi qarashdir. Jadidlar pedagogikasi ijtimoiy hayot, uning talablari, ehtiyojlarini hisobga olish bilan o'zlarigacha bo'lgan Sharq pedagogikasidan bir qadam olg'a siljish bo'lgandi. Jadidlar dunyoqarashida komil inson – bu eng avvalo, zamonaviy insondir. Zamonaviy inson esa, millat va Vatan manfaatini barcha narsadan ustun qo'yuvchi, ma'rifatli, diniy va zamonaviy ilm-fanlarni egallagan, xushxloq, tarbiyali kishidir deyishadi.

Jadidchilik harakatining etakchilaridan biri ma'rifatparvar Mahmudxo'ja Behbudiy (1875-1919) edi. U o'z davrining ilmhunoslariidan biri, muftilik rutbasiga erishgan zot edi. Behbudiy shu bilan birga hamisha bid'atga qarshi kurash olib bordi va o'z asarlarida dinni to'g'ri tushunishga va targ'ib etishga davat etdi.

Vaqtli matbuot sahifalarida zamonasining dolzarb mavzulariga bag'ishlangan ijtimoiy-siyosiy, tarixiy – adabiy maqolalar bilan faol ishtirok etadi. Uning 10 yillar Turkiston matbuotida 300 dan ortiq maqolalari e'lon qilgani ma'lum. Ushbu maqolalarning markazida maktab, maorif, madaniyat, ma'rifatparvarlik g'oyalarining targ'iboti turadi. Turkistonda jadidchilik harakatini dastlabki targ'ibotchisi hisoblanadi.

1913 yilda u Samarqandda “Samarqand” gazetasi va “Oyina” jurnalini tashkil etadi. Har ikkala nashrning asosini ma'rifat – madaniyat, millat va ozodlik g'oyalari tashkil qiladi. U 1914 yili “Padarkush” drammasini yaratdi. Behbudiy yangi usuldagi maktablarning ilk targ'ibotchisi va asoschilaridan biri, shuningdek, ana shu maktablar uchun darsliklar ham yaratgan yirik ma'rifatparvardir. U vaqtlarda darsliklar asosan savod chiqarishga yo'naltirilgan, shu bilan birga dunyoviy ilmlarni o'rganish ham maqsad qilib qo'yilgan edi.

Adib, murabbiy, muharrir, ma'rifatparvar, jamoat arbobi Munavvar qori Abdurashidxon o'g'li (1878-1931) Toshkent shahrining Shayx Xovand To'hir (hozirgi Shayhontohur) dahasi Darxon maxallasida mudarris oilasida tug'ilgan. Munavvar Qori XIX asrning oxiridan boshlab jadidchilik harakatlarida faol ishtirok eta boshladi. 1901 yilda o'z

xovlisida, keyinchalik Toshkentning turli dahalarida jadid maktablarini ochadi. Munavvar Qori maktablar uchun 1907 yilda “Adibi avval”, “Adibi soniy” darsliklarini yaratadi. “Tajvid-al-Qur'on”, “Er yuzi” singari qo'llanmalarni tuzib, nashr etadi. Bolalar uchun qator she'riy va nasriy hikoyalar yozadi.

Ishoqxon To'ra Ibrat (1862 – 1937) ma'rifatparvar shoir, zabardast tarixshunos olim, ilk o'zbek matbaachilaridan bo'lib, 1862 yilda Namangan yaqinidagi To'raqo'rg'on qishlog'ida tug'ilgan. Dastlabki ma'lumotni eski maktabda, so'ngra onasining qo'lida oladi. U o'z faotliyatini pedagog sifatida qishloqda ma'rifat tarqatishdan boshladi. O'sha yillari eski mahalliy maktablardan ancha farq qiluvchi yangicha maktab ochadi.

Jadidlarning ta'lim va tarbiya to'g'risidagi, umuman pedagogik qarashlari shu bilan xarakterliki, ular ajdodlarimizning bu boradagi qimmatli fikrlarini ilg'or, zamonaviy qarashlar bilan uyg'unlashtirdilar. Shu bois ularning pedagogik qarashlari ijtimoiy zaminga asoslangani bilan hanuzgacha ahamiyatini saqlab kelmoqda.

Yangilikka bo'lgan intilish, xalqning ong-u tafakkuriga ma'rifatni singdirish yo'lida qilingan dastlabki ishlardan biri yangi maktablar ochish va ilmi toliblarga darslik-saboqliklar yaratish bo'ldi.

XX asr boshlarida Turkistonda ochilgan usuli jadid maktablarida ona tili o'qitish-o'quv rejasiga kiritilgan bo'lib, muallimlar shogirdlariga til qoidalarini turk va tatar tillari uchun tuzilgan grammatikadan foydalanib o'qitmoqqa majbur bo'ldilar. Chunki bu davrda o'zbek tilining ilmiy qoidalari yoritilgan asarlar yo'q edi. Garchi XX asr boshlarida rus olimlari tomonidan o'zbek tiliga oid bir qancha grammatika, lug'at va majmualar tuzilgan bo'lsa-da, ularda til qoidalari rus tili grammatikasi asosida izohlanganligi sabab o'zbek o'quvchilari ehtiyojini qondirolmadi. 1913 yilda M.Faxriddinov tomonidan yaratilgan “*Turkcha qoida*” [9:51] va boshqa shu tipdagi qo'llanmalar esa usmonli turk olimlari tomonidan arab tili sarf-nahv andozasi asosida tuzilgan grammatikaning nusxasi edi.

O'rta Osiyoda birinchi marta o'zbek tilida tovush usulida xat-savod o'rgatish ishiga toshkentlik Saidrasul Saidazizov kirishib, tovush usulida yaratgan kitobini “Ustodi avval” deb nomlagan va bu alifbe-darslik 1902 yildan boshlab har yili nashr qilinib turgan. Muallif “Ustodi avval”ning “alifbe davri” oxirida shunday yozgan: “Alhamdulillah, bizlar ushbu bitilgan 33 saboqda harf o'qimoqni tamom qildik, 32 harf, 109 surat” [6] (*surat* deyilganda arab alifbosidagi harflarning yozuvda hosil qiladigan shakllari nazarda tutilgan).

Muhimi, Fitrat boshchiligidagi “Chig'atoy gurg'uni” a'zolari ilk bor ta'lim-tarbiya ishini ilmiy asosda o'rganishga kirishdilar. Ular savod chiqarish qoidalarini yoritishda rus yoki arab tili grammatikalari asosida emas, balki shu tilning ichki xususiyatlari asosida yoritish kerakligini tushunib etdilar. Ular tarixiy asarlar, xalq og'zaki ijodi namunalari, shevalar asosida material to'plab, ilmiy nuqtai nazardan o'rgana boshladilar. 20-yillarga kelib matbuot sahifalarida Elbek, Qayum Ramazon, Shokirjon Rahimiy, Shorasul Zununlarning o'zbek tili tovushlari masalalaridan bahs yurituvchi maqolalari ko'rina boshladi. Bular o'zbek til (ona tili) darsliklari yaratishdagi dastlabki jassi ilmiy tadqiqotlar edi.

1919 yil Fitrat va Q.Ramazon o'zbek tili (ona tili) masalalariga bag'ishlangan “*Bitim yo'llari*” [9:32] qo'llanmasini tuzdilar. Bu asar keyingi ona tili saboqlik (darslik)larning yuzaga kelishiga ijobiy ta'sir qildi. Elbekning birinchi “*Yozuv yo'llari*” darsligi ham “*Bitim yo'llari*” zamirida yaratildi.

“*Bitim yo'llari*” o'qituvchilarga qo'llanma sifatida yaratilgan bo'lsa, Elbekning “*Yozuv yo'llari*” saboqlik-darslik shaklida tuzilgan. Unda boshlang'ich sinf o'quvchilariga mo'ljallanganligi sababli faqat imlo

qoidalariga e'tibor qaratilgan. Elbekning "Yozuv yo'llari" darsligi 1921 yil til-imlo qurultoyi to'xtamlari asosida, sodda tilda yozilgan. Elbek mazkur darslikni tuzishda imkon qadar sof o'zbekcha so'z-terminlardan foydalanishga harakat qilgan.

20-yillarda o'zbek tili (ona tili) darsliklarini yaratish o'zbek pedagoglari oldida turgan asosiy muammolardan biri edi. Shu munosabat bilan Turkiston Maorif komissariyati huzuridagi bilim kengashida majlis o'tkaziladi. Kengashda o'zbek tilining grammatikasini tuzishda qanday yo'l tutilishi kerakligi haqida munozara bo'lib o'tgan. A.Sa'diy shu kunga qadar tuzilgan grammatikalar rus, arab tillariga taqlid tariqasida yozilganligi tufayli o'z ruh va tabiiy istagan mantiqiy sarf-nahv emas, balki turk tillari uchun ahamiyati bo'lmagan shakli sarf-nahvlar maydonga chiqib qolayotganligini ta'kidlaydi.

Elbekning "Turk tillarining qonunlari to'g'risida mulohazalar" maqolasi shu kengash munosabati bilan yozilgan bo'lib, unda olim o'zbekcha bir kalima bilmasdan uning grammatikasini tuzmoqchi bo'lgan professorlarni tanqid qiladi. Bu vazifani o'zbek tilida so'zlashuvchi, uning butkul ruhi bilan tanish bo'lgan kishilargina bajarishga loyiqdir [1].- deb yozadi.

Savod chiqarishga bo'lgan intilish dastlabki darslik-saboqliklarning yaratilishiga turtki bo'ldi. Bu borada Fitrat, Munavvar Qori, Sh.Rahimiy, Elbeklarning alohida xizmatlari bor. Darslik mualliflari ilmiy terminlar borasida ko'p qiynalar, turli munozaralar avjiga chiqardi. Bunga sabab o'zbekcha atamalarining shakllanmaganligi edi [2:12].

XX asrning 20- va 30-yillari boshida hozirgi o'zbek tili (ona tili) darsliklari hamda imloning yaratilishida, pedagogikaning nazariy asoslarini ishlashda, o'sha davrdagi

yangi sho'ro maktablariga mo'ljallangan mukammal darslik va qo'llanmalar yaratishda Abdurauif Fitrat boshchiligidagi "Chig'atoy g'urungi" to'garagi, keyinchalik uning a'zolari ishtirokida O'zmaorifqo'm (O'znarkompros) qoshida tuzilgan O'zbek bilim hay'ati, O'zbek yangi alifbo markaziy qo'mitasi, Til-termin davlat qo'mitasi singari tashkilotlarning o'rni va ahamiyati beqiyosdir. Ularda faoliyat ko'rsatgan bir qator ma'rifatparvar va vatanparvarlarning g'ayratu tashabbuslari natijasida asosiy fan sohalari bo'yicha bir necha o'nlab ona tili darsliklari, o'quv qo'llanmalari, terminologik lug'atlar maydonga keldi [4:35].

Ushbu say-harakatlarning natijasi o'laroq, XX asr birinchi choragida o'zbek tilini o'qitish va o'rgatishning qator masalalariga bag'ishlangan asarlar, jumladan, M.M.Faxriddinovning "Turkcha qoida" (Toshkent, 1913), Elbekning "Bitik yo'llari" (Toshkent, 1919), "Yozuv yo'llari" (Toshkent, 1921), Shorasul Zunnunung "O'zbekcha til qoidalari" (Toshkent, 1925), Munavvarqori, Qayum Ramazon va Shorasul Zunnunung "O'zbekcha til saboqlig'i" (Toshkent, 1925) singari darslik va qo'llanmalari yaratildi [5:5]. Fitratning "O'zbek tili qoidalari to'g'risida bir tajriba" darsligi izchil yoritilgan baqquvat grammatika sifatida yuzaga keldi.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, buyuk jadid bobolarimiz va ularning safdoshlari Fitrat, Elbek, Saidrasul Saidazizov, Munavvarqori Abdurashidxonov, Shorasul Zunnun, Qayum Ramazon, Ashurali Zohiriy va boshqa bir qator olimu pedagoglarning sa'y-harakatlari, ona tilidan yaratgan darslik va qo'llanmalari, lug'at va maqolalarining natijasi o'laroq XX asrning 20-yillarida o'zbek tili (ona tili) darsliklari yaratildi hamda o'zbek pedagogikasi (boshlang'ich sinflar)da ta'lim-tarbiya berishning yangi shakli va usullari shakllana va rivojlana boshladi.

Adabiyotlar

1. Elbek. Turk tillarining qonunlari to'g'risida mulohazalar G'G' Qizil bayroq, 1922 8 may.
2. Ermatov I. O'zbek tilshunoslik terminlarining shakllanishi va taraqqiyoti (umumiy o'rta ta'lim maktablarining darsliklari asosida). Filol. fan. bo'yicha falsafa dok-ri diss....avtoref. – Toshkent: 2019. 25-b.
3. Fitrat. O'zbek tili qadalar to'g'risida bir ta'rib, Birinchi kitob. Sərf. -Samarqand–Tashkent: "O'zdo'nash", 1930. 42- b.
4. Mirahmedova Z. O'zbek tilining anatomiya terminologiyasi va uni tartibga solish muammolari. -Toshkent: "Fan", 2010.
5. Qurbonova M. Fitrat – tilshunos. – T.: Universitet, 1996.
6. Sayidazizov Saidrasul. Ustodi avval (2-nashri). – Toshkent: 1903.
7. O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi, 3-tom. -Toshkent: 2002.
8. O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi, 7-tom. –Toshkent: 2002.
9. Chig'atoy g'urungi. Bitim yo'llari. Maorif komissarligi ruxsati bilan bosilg'on. –Toshkent: 1919.

REZYUME

Maqolada boshlang'ich sinflarda ona tili fanidan dastlabki yaratilgan darslik - alifbolar hamda ushbu darslikni yaratishga bo'lgan ehtiyoj va dastlabki izlanishlar to'g'risida fikr yuritiladi. Tadqiqotning maqsadi boshlang'ich sinflarda ilk darsliklarning yaratilishi asosida ta'lim-tarbiya jarayonlarini tadqiq etishdan iborat.

РЕЗЮМЕ

В статье обсуждаются первые учебники по предмету родного языка в начальной школе, а также необходимость этого учебника и первоначального исследования. Целью исследования является изучение учебного процесса на основе создания первых учебников в начальной школе.

SUMMARY

The article discusses the first textbooks on the subject of native language at primary school, as well as the need for this textbook and the initial research. The aim of the research is to study the educational process based on the creation of the first textbooks in primary school.

UMUMKASBIY VA IXTISOSLIK FANLARNI KOGNITIV-VIZUAL YONDASHUV ASOSIDA O'QITISH ORQALI TALABALARNING KO'NIKMAVARINI SHAKLLANTIRISH IMKONIYATLARI

M.Ya.Xo'jayev – *mustaqil tadqiqotchi*
Buxoro muhandislik – texnologiya instituti

Tayanch so'zlar: kognitiv, vizual, empirik, evristika, estetik tarbiya, temperament, takt, intellekt, verbal.

Ключевые слова: когнитивный, визуальный, эмпирический, эвристический, эстетический, темперамент, такт, интеллект, вербальный.

Key words: cognitive, visual, empirical, heuristic, aesthetic, temperament, tact, intelligence, verbal.

Kirish. Bugungi kunda zamon shiddat bilan rivojlanayotgan davrda, har daqiqada pedagogika yo'nalishida lingvodidaktika kabi yangi tushunchalar kirib kelmoqda, bunday tushunchalardan biri pedagogikaning o'ziga xos xususiyatlariga moslashtirilgan "vizualizatsiya" deb atash mumkin yoki kognitiv vizualizatsiya. Sabablari ilmiy va pedagogik e'tibor jamoatchilikni tasvirlash texnologiyasiga aniqlik kiritish, hayotning sezilarli darajada

tez sur'ati va ma'lumot hajmining oshishi sabab bo'ldi:

Ushbu muammoni hal qilish usullaridan biri ma'lumotlarni vizualizatsiya qilishning turli vositalarini fanga olib kirish. Bunday o'zgarishlar jamoat hayotini takomillashtirishga chaqirdi. Ma'lumotlarni kodlash va qayta ishlash usullari mavjud, shuning uchun idrok shakli o'zgaradi. Yangi bilim: zamonaviy insonning fikrlashi asrlar davomida tasvirlarni ancha samarali qabul qiladi,